

Hörnstenen

Geologiska institutet i Finland

2/2008

LEDARE

Vems är kyrkan?

Det berättas att kyrkoherde Birger Wegelius (1822–90) inte ville öppna kyrkan för de evangeliska, så att de kunde hålla sin evangeliefest där. Bönderna blev ledsna och frågade: "Höödu Birger, vems je tjyrtjon, tiin elo vään?"

Frågan blottar de motsättningar som då fanns. Prästerskapet förhöll sig ibland tveksamt till lekmanarörelser. Allt skulle ske på kyrkoherdens villkor. Och på biskoparnas.

Frågan är mycket aktuell. Vems är kyrkan? Är vår kyrka biskoparnas kyrka? Är kyrkan biskoparnas, kyrkoherdarnas, kaplanernas, de anställdas eller de förtroendevaldas kyrka? Är kyrkan "din", eller "vår"?

Man måste naturligtvis först svara att kyrkan är Kristi kyrka. Ordet "kyrka" kommer från det grekiska "kyriake", som betyder något som "tillhör Herren". Kyrkan består av människor som är kallade, den är de benånares kyrka. Kyrkan är inte din eller min, den är Herrens kyrka.

I Nya testamentet talas det om "ekklesia". Ordet ekklesia betyder en utvald och en avskild grupp, en sammankallad skara, kyrka (helhetskyrkan) och församling.

Ordet kyrka har många betydelser. Kyrkan är Kristi Kyrka (i trosbekännelsen bekänner vi tron på en helig, allmän-

nelig kyrka). Men kyrka kan också betyda kyrkobyggnad (t.ex. Borgå domkyrka) eller trossamfund (den ortodoxa kyrkan, Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland osv.) Med ordet "kyrka" i Bibeln avses både helhetskyrkan och den lokala kyrkan, dvs församlingen.

Men vems är kyrkan? På den frågan kan man också svara "församlingsmedlemmarnas kyrka". Kyrkan, både i betydelsen kyrkobyggnad och församling, är inte bara några medlemmars kyrka, den är "vår kyrka". Biskoparna och prästerna, särskilt kyrkoherden, har fått ett ansvarsfullt uppdrag. De skall vårda om Herrens hjord. De skall också tillsammans med de förtroendevalda ansvara för kyrkobyggnaden, så att församlingen kan samlas, be till Herren och upphöja hans namn.

Nu har det tyvärr blivit så att vissa av kyrkans medlemmar, biskoparna, präster och en del andra, anser att kyrkan inte tillhör alla dess medlemmar. Vissa medlemmar får inte tänka om kyrkan att den är vår kyrka. Man måste tänka att kyrkan är er, och vi får vara med om ni godkänner det.

Situationen är onekligen svår. Jag vill verkligen inte uppvigla till bråk och protester. Men jag anser att församlingarnas medlemmar nu skall kräva det livsrum, som dem tillkommer, som de har rätt till inom vår kyrka.

När Herren i den stora pastoralexamen i Joh. 21 frågar Petrus: "Simon, Johannes' son, älskar du mig?", svarade Petrus: "Herre, du vet att jag har dig kär." Texten talar om det rätta herdesinnet och förutsättningarna för varje kristen "pastor" (herde): att ha Kristus kär. Kristus ger Petrus en uppgift: "var en herde för mina får." Jesus säger inte: "var en herde för *dina* får", utan "var en herde för *mina* får".

Jag ville aldrig när jag var kyrkoherde tala om "min församling" (utom när det gällde den församling jag tillhörde). I mina öron ringde Jesu ord: föd mina lamm, var en herde för mina får. Jag tänkte också på Jesu ord "var och en som inte församlar med mig, han förskingrar" (Matt. 12:30). Tyvärr kunde jag inte alltid leva enligt dessa ord.

En präst eller en biskop kan egentligen inte säga: jag är en herde för mina får. Kyr-

kan är inte hans, utan Kristi. Kyrkan är alla församlingsmedlemmars kyrka.

I den rådande kyrkliga situationen skulle vi behöva kyrkans medlemmars röst, att de skulle stiga fram. "Kyrkan är vår", inte din. "Du" är redan med när vi säger "vår". Medlemskapet av församlingen bygger på det att vi är döpta till Kristus och tror på Honom, för vår kyrkas grund är Kristus, och Kristi kyrka. Kristus är huvudet för kyrkan, församlingen. Åt Honom har getts all makt i himlen och på jorden. Det är också enligt Matt. 28:18–20 grunden för medlemskapet i kyrkan, och det som vår beaktelse vilar på.

16.4.2008

Henrik Perret

Bild SA

Trosbekännelsens grund

Samtalet om teologins innehåll kulminerar ofta i trosbekännelsen. Några anser att den apostoliska trosbekännelsen talar om vad som är trons viktigaste fundament. Andra tycker att den är resultatet av rationalism och egentligen motsatsen till den levande tron i Bibeln. Vilket är förhållandet mellan Bibeln och trosbekännelsen?

Inför påskens tro

När Paulus i Rom. 10:9 talar om den frälsande tron, hänvisar han till en kort sats: "Gud har uppväckt honom från de döda." På många ställen i Nya testamentet omtalas med samma ord detta att Jesus blev uppväckt. Det är helt tydligt fråga om en dopbekännelse, för man omfattar den och bekänner den genom att utropa: "Jesus är Herren". Den frälsande tron bygger enligt Paulus på påskens under. Den korsfäste har uppväckts från de döda. Åt Honom, den uppståndne, har all makt i himlen och på jorden getts, Han är Herren.

Påsktron syns litet utförligare i 1 Kor. 15:3-5, där Paulus anknyter till bekännelsen när han talar om Jesu uppståndelse. Jesu död och uppståndelse kommer nu fram i passionshistorisk ordningsföljd:

...att Kristus dog för våra synder enligt Skrifterna, att han blev begravd, att han uppstod på tredje dagen enligt Skrifterna, och att han visade sig för Kefas...

Frälsningens budskap förenades dessutom med tron på en Treenig Gud. Så har vi bara en Gud, Fadern, från vilken allting är och till vilken vi själva är, och en Herre, Jesus Kristus, genom vilken allting är och genom vilken vi själva är. (1 Kor. 8:6).

Paulus deltog själv i den Treenige Guds verk genom sitt apostoliska uppdrag.

Han erfor att han utförde ett prästerligt uppdrag, bildligt talat, när han framförde ett tackoffer för de troende till Gud.

"Och detta i kraft av den nåd som jag har fått av Gud, att jag skall vara Kristi Jesu tjänare bland hedningarna, en som i helig prästtjänst förvaltar Guds evangelium, så att hedningarna blir det offer som Gud tar emot, helgat genom den helige Ande." (Rom 15:15, 16). Gud Fadern har sänt Paulus iväg. Gud Sonen är innehållet i hans budskap, och Gud den Helige Ande helgar med evangeliet människorna till frälsningen.

Efter apostlarna

Efter apostlarna och efter att NT hade skrivits formades den kristna läran i kyrkan enligt samma modell. T.ex. i de apostoliska fädernas skrifter finns dopbekännelser som bygger på Treenighetsläran. Didache eller de tolv apostlarnas lära säger till dopförrättaren: "Gjut vatten tre gånger på huvudet i Faderns och Sonens och den Helige Andes namn." (Did. 7:3)

Ignatius, biskop och martyr i Antiokia, Syrien, skriver i sitt brev till efesierna: "ni är stenar i Faderns tempel, skapade för Guds, Faderns byggnad, och korset, Jesu Kristi lyftanordning, lyfter er mot höjderna, med den Helige Ande som rep. (Ign. Ef. 9:1).

Ignatius skrev sitt brev på väg till Rom där han skulle dömas för sin tro. Breven är således skrivna omkring år 110 e. Kr. I dessa brev finns också längre bekännelser. I Ignatius brev till trallarna, kap. 9 skriver han:

Var alltså döva, när någon talar till er utan att veta något om Jesus Kristus, som är av Davids släkt, född av Maria, som verkliga

föddes, åt och drack, förföljdes sannerligen under Pontius Pilatus, korsfästes verkligen och dog, inför ögonen på dem som är i himlen, på jorden och under jorden, om honom, som verkligen uppväcktes från de döda, när hans Far uppväckte honom; på samma sätt skall också Fadern i Kristus Jesus uppväcka också oss, som tror på honom, och utan honom har vi inget verkligt liv.

Även om stycket ur Ignatius' brev påminner mycket om vår trosbekännelse, upprepas den inte i hans brev i alldeles samma form.

På väg mot kyrkans apostoliska trosbekännelse

Biskopen i Lyon, Irenaeus, anses vara den största läraren under det andra århundradet. Han skrev på 180-talet sitt storverk mot gnosticisismen. "Avslöjandet och avskaffandet av den stora lögnen gnosis (kunskapen)". I detta verk förekommer för första gången en kortare trinitarisk form och en frälsningshistorisk bekännelse, som fokuserar på Kristus.

Ty även om kyrkan är spridd över hela världen och lika långt borta som jordens ändar, har den av apostlarna och deras lärjungar, mottagit tron på en enda Gud, den Allsmäktige Fadern, som har gjort himmel och jord och haven och allt vad som finns i dem;

och på en Kristus, Guds Son, som blev kött för att vi skulle bli frälsta;

och på den Helige Ande, som genom profeterna förkunnade vår kära Herres frälsande gåvor, hans ankomst, födelse av jungfru Maria, lidande och uppståndelse från de döda och kroppsliga himmelfärd, och hans andra tillkommelse från himlarna i Faderns härlighet för att uppfylla allt upphöja hela mänskligheten så att han skall döma rättvist bland människorna.

(Adversus haereses 1,10,I)

Den första kända trosbekännelsen, som var avsedd att läsas ord för ord, finns i Hippolytos' av Rom "apostoliska tradition" från år 215. Den är församlingens i Rom äldsta dopbekännelse. Till sin form utgörs den av en grupp frågor, som visar hur man handlade i församlingen i Rom, troligen i slutet av 100-talet.

Tror du på Gud Fader den Allsmäktige?

Tror du på Jesus Kristus, Guds Son, som är född av den Helige Ande av jungfru Maria, och korsfäst under Pontius Pilatus, och som dog och blev begraven och som uppstod på tredje dagen från de döda

och uppför till himlarna och sitter på Guds högra sida

och skall komma för att döma levande och döda?

Tror du på den Helige Ande och på en helig kyrka och på köttets uppståndelse?

(Apostoliska trad. 21)

Vår apostoliska trosbekännelse grundar sig således direkt på Bibelns egna texter. Det är inte en kyrklig uppfinning, utan snarare kyrkans vilja att bevara trons centrum, som finns i Bibeln. Därför definieras de kristna kyrkorna just genom att de godkänner trosbekännelsen.

Timo Eskola

Varför, Herre...?

I Bibeln finns en bok, som är unik i många avseenden. Jobs bok är en förträfflig bok, som behandlar lidandets problem och många andra svåra frågor. Job var en lycklig man. Han levde enligt Guds vilja, han var from och på många sätt ett "exempel", om man så får säga.

Herren gav, Herren tog

Men sedan började saker och ting hända. Situationen förändrades, och Job förstår inte varför. Hans egendom blev stulen. Jobs barn förolyckades när en storm förstörde huset, de deltog i en fest i huset.

Job förlorade hela sin egendom och sin familj. Men Job fann sig i sitt öde och sade endast: Herren gav, och Herren tog, lovat vare Herrens namn! (1:21)

Men motgångarna slutade inte. Job förlorar sin hälsa. Han får förfärliga bölder, "från fotsulan ända till hjässan." Det blev för mycket för hans hustru. "Står du ännu fast i din fromhet? Förbanna Gud och dö." (2:9) Men Job svarade: "Du talar som en dåraktig kvinna skulle tala. Om vi tar emot det goda av Gud, skall vi då inte också ta emot det onda?" (2:10)

Tre tröstare

Förutom alla prövningar drabbades Job också av andra prövningar. Han får besök av tre vänner, som kommer för att trösta honom: Elifas, Bildad och Sofar. Deras avsikt är god, de ville hjälpa honom och trösta

sin vän. De ville inte ge några snabba och billiga svar. Texten berättar att de "satt med honom på marken i sju dagar och sju nätter utan att någon av dem sade ett ord till honom." "Tänk! Sju dagar och sju nätter, och ingen säger ett ord! Ett gott bevis på deras medkänsla är textens förklaring: "...eftersom de såg att hans plåga var mycket stor." (2:13)

Job bryter tystnaden. Döden är bättre än livet, tänker han. Sen börjar vännerna tala och ge råd. Job är besviken på sina vänner. Han fick ingen hjälp. Vännerna säger mycket som man kan instämma i. Till slut hoppas Job att de åtminstone skulle förstå att vara tysta.

Gud bakom allt

Job anklagar Gud, och vännerna försvarar Gud. Job tänker på sin forna lycka, på den tid när allt ännu var väl. En fjärde person infinner sig, Elihu, som säger att han har suttit tyst för att han tänkte att de andra med ålderns rätt skulle få tala. Men han märkte att ålder och vishet inte alltid hör ihop.

Till slut griper Gud själv in. Gud talar till Job: "Var fanns du när jag lade jordens grund? Svara, om du har så stort förstånd." (38:4). Job förstår att han ingenting är inför Gud: "Vad skall jag svara dig?" Job hade ställts inför frågan om den som kritiserar den Allsmäktige, kan få rätt inför Honom?

Boken slutar med att Job ångrar sig. Han säger: "Jag vet att du förmår allt, inget som du beslutar är omöjligt för dig." (42:2).

Varför sover Du, Herre?

Jobs bok väcker många frågor. Varför sover Du, Herre? Varför svarar Du inte när jag behöver Dig? Varför, varför, varför?

Bokens nyckel finns i prologen, i inledningen. Vi får veta att Åklagaren anklagar Gud och säger att Job är trogen bara därför att Gud skämmer bort och välsignar Job och hans familj. Satan säger: "Men räck ut din hand och rör vid allt som han äger. Helt säkert kommer han då att förbanna dig rakt i ansiktet." (1:11)

Jobs bok ger oss nyckeln till livet. Den avslöjar det samtal som förs utan att människan hör det, eller ser det.

Jobs bok avslöjar också hur vi människor vill "leka Gud". Vi försvarar Gud och

förklarar Hans gärningar, fast vi inte förstår något av det.

Gud är Gud. Vi är vittnen, inte Guds försvarsadvokater. Gud behöver inte något försvar. Den Helige Ande är den som försvarar ("advocatus" i Vulgata). Gud sköter själv sitt försvar.

I alla livsskeden får vi lita på att Gud är god och nådig för sin egen skull.

"Inled oss icke i frestelse utan fräls oss ifrån ondo."

Om Gud skulle överge oss, skulle vår saga vara all. Till all lycka är det inte så utan: "Trofast är Han som kallar er." (1 Tess. 5:24)

Henrik Perret

En studerande har ordet

Jag började studera teologi senaste höst i Helsingfors. Redan från början har jag deltagit i STI:s verksamhet. Det var lätt att komma med, och i STI har jag lärt känna många nya vänner. Redan under det första året har jag haft mycket nytta av STI. Jag minns särskilt forumet för nya studerande, som har gett god vägkost för resan i universitetets värld. Också i övrigt har STI:s föreläsningar varit god omväxling till universitetets föreläsningar. I synnerhet med tanke på andligt arbete är STI ett gott tillskott till det som erbjuds vid universitetet.

STI har varit en viktig plats för mig, där får jag träffa andra studeranden som kämpar med liknande problem. Det är också ett utmärkt samtalsforum, där tankeutbyte med andra troende teologer kan äga rum. Dessutom är det ett andningshål, dit man kan komma från studierna och dricka kakao.

Jag kunde sammanfatta STI:s betydelse på följande sätt: eftersom STI finns, vet jag att jag inte är ensam i mina studier.

Santeri Marjokorpi, teol. stud.

**Tron är som en fågel, som
anar gryningen och sjunger
medan det ännu är mörkt.**

TEOLOGISKA INSTITUTET I FINLAND

Adressen

Kajsaniemigatan 13 A 4. vån.
00100 Helsingfors

Telefon

09 668 9550

Fax

09 6689 5555

E-post

sti(at)teolinst.fi

förnamn.efternamn(at)teolinst.fi

Hemsida

www.teolinst.fi

Bankförbindelse

Sampo 800011-564245

Annställda

generalsekr. Henrik Perret (gsm 0500 542 542)

forskare Timo Eskola (hem 019 722 702)

sekreterare Kirsi Sell (hem 09 505 1796)

Öppet

vardagar kl. 9–19

Tryckeri

Kirjapaino Hermes Oy

Pärmbild:

Samuli Ahvenainen

Baksida:

Sinikka Ahvenainen

Teologiskt forsknings- och skolningscentrum.
Församlingsbesök, lektioner, bibliotek och
läsesal.

Finansierat av frivilliga bidrag. Medlemsavgift
för understödande medlemmar: 35 €/år (stude-
rande 10 €, kollektiv 100 €). Bockåvor, under-
stöd och testamenten mottas med tacksamhet.

Publicerar den teologiska tidskriften *Iustitia*.
Informationsbladet *Hörnstenen (Kulmakivi)*
sänds till understödande medlemmar.

Styrelsens ordförande

verksamhetsledare Lasse Nikkarikoski

Medlemsorganisationer

Missionsföreningen Såningsmannen

Länsi-Suomen Rukoilevaisten Yhdistys

(Bedjarrörelsen i Västra Finland)

Finlands ev.luth. Student- och Skolungdoms-
mission

Radiomissionsorganisationen Budbärarna

Finlands ev.luth. Folkmission

Suomen Luterilainen Evankeliumiyhdistys

Finska Bibelinstitutet

Svenska Lutherska Evangeliföreningen i Finland